

Protokół z zebrania wiejskiego z dnia 05.02.2011

Zebranie wiejskie otworzył i zebranie prowadził Wójt Gminy Markowa Tadeusz Bar.

Na wstępie powitał radnych, zaproszonych gości oraz mieszkańców wsi.

W zebraniu wzięli udział zaproszeni goście:

Anna Kowalska – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego

Teresa Kubas – Hul – Przewodnicząca sejmiku Podkarpackiego

Paweł Klimowicz – Senator RP

Ewa Leniart – Dyrektor IPN w Rzeszowie

Grupa Projektowa NIZIO Design International

Wit Karol Wojtowicz – Dyrektor Muzeum – Zamek w Łąncucie

Grażyna Ulma – Zastępca Dyrektora Muzeum – Zamek w Łąncucie

Bożena Beda -

Bogdan Romaniuk – radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego

Józef Bawół – radny Rady Powiatu Łąncuckiego

Mateusz Szpytma – pracownik Oddziału IPN w Krakowie

Stanisław Ruszała – Ksiądz Proboszcz Parafii Markowa

Jan Bury – Poseł RP

Kazimierz Jaworski – Senator RP

Zgodnie z przekazanymi zaproszeniami na zebranie wiejskie Wójt Gminy Markowa przedstawił następujący porządek spotkania:

1. Informacja na temat budowy Muzeum im. Polaków Ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów.
2. Sprawy bieżące wsi.

Ad. 1. Informacja na temat budowy Muzeum im. Polaków Ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów.

Anna Kowalska – Wicemarszałek Województwa podkarpackiego – poinformowała, że Urząd Marszałkowski posiada uchwałę intencyjną, która mówi, że Rada Gminy wyraża zgodę

i chęć na budowę Muzeum. W związku z tym, obowiązkiem Rady Sejmiku było zabezpieczenie środków. W 2011 r. w budżecie sejmiku przeznaczone zostało 305 tys. zł. Na rozpoczęcie tej inwestycji. Natomiast w WPI na całość tej inwestycji przeznaczone jest 6,5 mln zł. Inwestorem będzie Muzeum Zamek w Łańcucie. Wniosek o wydanie decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego wpłynął do Urzędu Gminy. Zapewniła, że Urząd Marszałkowski pod względem finansowym zabezpieczy realizację tej inwestycji.

Teresa Kubas – Hul – Przewodnicząca Sejmiku Województwa Podkarpackiego – podziękowała za możliwość spotkania się z mieszkańcami wsi. Poinformowała, że w poprzedniej kadencji uczestniczyła jako członek Sejmiku i brała udział w ustanowieniu budżetu. Powiedziała również, że do Sejmiku Województwa Podkarpackiego docierają informacje, że mieszkańcy Markowej są niedoinformowani. W związku z tym wyjaśniła, że na ten rok 2011 w budżecie jest przeznaczone 305 tys. zł. na rozpoczęcie tej inwestycji. Realizacja jest wpisana na następne lata, ale dokument ten może być zmieniony. Sejmik uwzględni głosy mieszkańców w planowaniu i realizacji tej inwestycji, aby podjąć właściwą decyzję o budowie obiektu. Dyrekcja Muzeum Zamek w Łańcucie będzie inwestorem z ramienia Urzędu Marszałkowskiego.

Maria Gonciarz – Przewodnicząca Rady Gminy Markowa- przywitała wszystkich zebranych na zebraniu oraz poinformowała, że zebranie poświęcone będzie doinformowaniu wszystkich o rodzaju, finansowaniu i realizacji tej inwestycji.

Mateusz Szpytma – pracownik IPN Oddział w Krakowie – wspominał, skąd zrodził się pomysł budowy Muzeum poświęconego Rodzinie Ulmów. Poinformował również, że będzie to budynek, nie tylko dotyczący tej rodziny, ale również Polakom, którzy ratowali życie Żydom podczas II wojny światowej. Wspominał także, że budową tego Muzeum są zainteresowane władze centralne, cały kraj. W 2009 r. Senat podjął uchwałę w sprawie uczczenia Polaków ratujących życie Żydom, w tym rodzinie Ulmów. W 2008 r. arcybiskup Józef Michalik przyjął z zadowoleniem, że takie Muzeum będzie wybudowane. Powiedział również, że jest wsparcie wicepremiera Waldemara Pawlaka, Jarosława Kaczyńskiego, a także, że Prezydent RP chce przyjechać na rocznice obchodów śmierci rodziny Ulmów. W związku z tym, wnioskuje, aby przyjąć budowę Muzeum w takim zakresie jak jest to planowane.

Mirosław Nizion- Dyrektor Biura Projektowego Nizio Design International – na samym początku wspominał, że biuro to wykonuje wiele projektów z funduszy samorządowych. Są to muzea o znaczeniu krajowym np. Muzeum Byłego Obozu Zagłady w Bełżcu. Mówiąc o Muzeum Polaków Ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Sług Bożych Rodziny Ulmów, powiedział, że jest to obiekt szczególny, multimedialny w bardzo skromnej formie i budżecie. Symbolika emblematu to forma budynku wiejskiego, stworzony na podstawie historii rodziny Ulmów, który zawięza się przedstawiając tragizm tej rodziny. Wyjaśnił, że we froncie budynku jest serce, które świeci od wewnątrz. Natomiast na zewnątrz będą elementy z nazwiskami Polaków, którzy ratowali życie Żydom na Podkarpaciu. Nastąpi także przesunięcie pomnika, aby wkomponować go w otoczenie. Projektant zaprezentował mieszkańcom rzut projektu, elementy wystroju, wnętrza Sali multimedialnej, widok z placu głównego. Poinformował również z jakich elementów i materiałów będzie wykonany projekt.

Następnie Wójt Gminy Markowa poprosił o zabieranie głosu w przedmiotowej sprawie.

W dyskusji nad powyższym glos zabrali:

Ewa Leniart – Dyrektor IPN w Rzeszowie – podkreśliła, że inicjatywa budowy Muzeum jest ważna dla Województwa Podkarpackiego i dla całego kraju, ponieważ nie ma w Polsce miejsca, które upamiętnia Polaków ratujących Żydów. Po wojnie jest już 70 lat i jest coraz mniej ludzi, którzy mogliby przyjść i zdać relację z tamtych lat. Dlatego tak ważne jest, aby pokolenie młodych ludzi poznało historię, a ten obiekt będzie symbolem i miejscem do przypomnienia tej historii. Cenna jest inicjatywa i wsparcie Sejmiku Województwa Podkarpackiego, a także to, że Muzeum to wesprze swoimi materiałami prof. Piotr Żbikowski. Na zakończenie pani dyrektor jeszcze raz podkreśliła, że jest to bardzo ważna inicjatywa w szczególności dla młodych pokoleń.

Bogdan Romaniuk – radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego – wspomniał, że podjęcie inicjatywy budowy Muzeum nie było łatwe i długo trzeba było walczyć o środki na te inwestycję. Podziękował również za udział w zebraniu Przewodniczącej sejmiku Województwa Podkarpackiego oraz Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego ponieważ ich obecność i ich słowa świadczą o tym, że pogłoski o zmniejszeniu kwoty na tą inwestycję nie są prawdziwe. Przytoczył także zdania z dokumentu przygotowanego przez Mateusza Szpytmę:

„W końcu XIX i początku XX stulecia Markowa stała się jednym z pionierów spółdzielczości na polskiej wsi. Od początku XX w. największe wpływy polityczne w Markowej miały partie chłopskie. Nie chcę tu mówić o polityce, ale chcę pokazać, że w tym czasie Markowa była światłą wsią. Dużo inicjatyw w Markowej działo się tzn., że Markowa była na tamte czasy miejscowością bardzo rozwiniętą.”

„Najtrudniejsze chwile w okupowanej Markowej nastąpiły w lipcu 1942 r. Trudno określić, czy tylko niemieccy żandarmii, czy też członkowie również innych formacji przyjechali do wsi i rozpoczęli trwające przez lato i jesień polowanie na Żydów.”

„Wśród Markowej byli gospodarze, którzy odważyli się udzielić schronienia prześladowanym Żydom, dzięki czemu przeżyli oni okupację.”

Wyjaśnił również, dlaczego akurat w Markowej ma być budowane to Muzeum, a nie w innej miejscowości. Symbol rodzina Ulmów ma symbolizować całe Województwo Podkarpackie i cały kraj.

Wit Karol Wojtowicz – Dyrektor Muzeum Zamek w Łańcucie – popiera inicjatywę budowy Muzeum Polaków ratujących Życie Żydów na Podkarpaciu. Wyjaśnił dlaczego na początku nie bardzo potrafił się oswoić z myślą, że to oni jako Muzeum Zamek w Łańcucie będą realizować to Muzeum. Nie byli pewni, czy będą w pełni potrafili to zrobić, czy będą potrafili sobie z tym poradzić. Jednakże chcą realizować tą inwestycję, wierząc że jest ona potrzebna i nie mają co do tego żadnych wątpliwości. Wyraził także zadowolenie, że właśnie ten projekt wygrał, gdyż realizacje które ma za sobą i te które czekają na realizację, są znakomite i w pełni idące z potrzebą dzisiejszą. Powiedział, że to Muzeum ma nie być tylko zbiorem faktów, ale ma budzić emocje i przywracać pamięć. Powiedział, że winni jesteśmy to ludziom, którzy to życie oddali. Zadeklarował także, że Muzeum Zamek w Łańcucie jest w pełni przygotowane do realizacji tego zadania. Na koniec podkreślił, że od mieszkańców zależy, czy to zadanie będzie mogło być realizowane.

Paweł Klimowicz – Senator RP – przypomniał, że od 2004 r. od odsłonięcia pomnika rodziny Ulmów, stara się co roku być w Markowej. Jest Senatorem RP ziemi krakowskiej, ale chce oddać hołd rodzinie Ulmów ponieważ jest nią zafascynowany za odwagę i honor, który mieli. Pogratulował wspaniałego projektu i wspaniałych postaw wśród Markowian.

Jan Bury – Poseł RP – jako mieszkaniec wsi wyraził wielką radość z powodu budowy Muzeum. Cieszy się, że jego „wnuczęta” będą mogły żyć obok tego Muzeum i być świadkami jak wiele ludzi z Europy przyjeżdża do Markowej żeby dowiedzieć się prawdy o naszym narodzie. Nawiązał do kontekstu ostatniej książki prof. Grossa, która mówi, że Polacy to hieny cmentarne, które potrafiły grabić, czy ogołacać zwłoki przedstawicieli narodu żydowskiego. W związku z tym, budując to Muzeum możemy pokazać ludności europejskiej, że Polacy to naród odwagi, który wiele wycierpiał i tego nam odebrać nie wolno. Na koniec podkreślił, że to dla nas wielki honor i zaszczyt, że to Muzeum powstanie w Markowej.

Kazimierz Wyczarski – prezentuje Towarzystwo Przyjaciół Markowej – wspomniał spotkanie z Mateuszem Szpytmą w poniedziałek Wielkanocny 2003 r., na którym poruszony został temat, iż w 2004 r. będzie okrągła 60 rocznica mordu na rodzinie Ulmów. Na spotkaniu tym, Mateusz Szpytma zaproponował postawienie pomnika upamiętniającego tę rodzinę. Opowiedział także całą historię powstania inicjatywy budowy Muzeum. Przyznał, że na początku myślał, że wygrać powinna koncepcja nr 2 ponieważ tam był uwidoczniiony domek rodziny Ulmów. Wyraził także zdanie, że na tym zebraniu wiejskim w dniu 05.02.2011 r. po prezentacji przedstawionej przez grupę projektową Nizio Design International, projekt tej bardzo mu się spodobał. Na zakończenie pożyczył wszystkim markowianinom, aby udało się zrealizować tą inwestycję, by mogła ona być otwarta w 70 rocznicę mordu.

Józef Bawol – radny Rady Powiatu Łańcuckiego – poinformował, że Rada Powiatu Łańcuckiego w dniu 03.02.2011 r. podjęła uchwałę, która w całej rozciągłości popiera budowę w tej wersji Muzeum im. Rodziny Ulmów. Przedstawił problemy, które stanowią pewną wypadkową zdarzeń składających się na wątpliwości, co do budowy tego Muzeum. Jako pierwszy powód, podał poświęcenie i odsłonięcie pomnika ku czci pomordowanym Żydom w Jedwabnem, które to zdarzenie miało miejsce pół roku wcześniej przed poświęceniem i odsłonięciem pomnika rodziny Ulmów. Wyjaśnił także, że zdarzenie to było ważniejsze dla społeczności żydowskiej ponieważ Żydów tam mordowano. Następnym powodem są różne zachowania tej społeczności, co ma negatywny wpływ wśród naszych mieszkańców. Wspomniał także o tym, aby przesunąć stadion do tyłu, a także, o tym że Gmina musi wydać duże pieniądze na inwestycję w Husowie dotyczącą wodociągów i kanalizacji. Kolejnym powodem, który wskazał, iż ma wpływ na wątpliwości co do budowy Muzeum są pytania młodzieży – a co z halą? Dlaczego są pieniądze na Muzeum, a na halę nie? Na końcu swojej wypowiedzi zwrócił się do pani Wicemarszałek o pomoc w dwóch inwestycjach, a mianowicie: w zakupie działki obok stadionu, aby nie zamykać możliwości dla działalności sportowej młodzieży, a także pomoc w budowie hali widowiskowo – sportowej.

Stanisław Ruszała – Proboszcz Parafii Markowa – podkreślił, że trzeba zauważyć starania wszystkich osób, aby był to godny i rzeczywiście świadczący o tym działaniu pomnik. Wyraził szczególne uznanie i podziękowania dla tych osób.

Anna Bar – mieszkanka wsi Markowa – podziękowała organizatorom za spotkanie i zadała następujące pytania:

1. Czy wnętrze ekspozycji, czyli środek tego muzeum, będzie zawierał tylko i wyłącznie ekspozycje dotyczące rodziny Ulmów, czy wszystkich z Podkarpacia, którzy ratowali rodziny żydowskie?

Odpowiedź:

Ekspozycje znajdujące się w Muzeum będą dotyczyły wszystkich z Podkarpacia, którzy ratowali rodziny żydowskie.

Dyrektor Muzeum – Zamek w Łańcucie – powiedział, że będzie to przede wszystkim Muzeum Ratujących Żydów na Podkarpaciu. Ale ponieważ jest to Muzeum im. Rodziny Ulmów, więc ta część będzie miała tak jakby miejsce poczesne. Wyraził zdanie, że oczywistym jest, że muszą znaleźć się nazwiska osób którzy zostali uratowani nie tylko tu, ale na całym Podkarpaciu. Podkreślił także, że Markowa ma niepowtarzalną okazję nie tylko na miejsce pamięci, ale także na atrakcję turystyczną. Przyznał, że projekt ten jest świetny i miejsce to na pewno będzie odwiedzane.

2. Czy budżet przedsięwzięcia i przeznaczone środki dotyczą tylko samego muzeum, czy rozważa też problem infrastruktury dojazdowej i parkingowej?

Odpowiedź:

Przygotowując wstępny kosztorys inwestycji, było przewidziane, że będzie realizowana hala sportowa z dużym parkingiem i będzie on do dyspozycji Muzeum. Natomiast dla Muzeum ma być tylko kilka miejsc i możliwość podjazdu dla wysiadających. Budowa Muzeum obejmuje infrastrukturę, ale nie z drogami gminnymi.

3. Czy my, jako mieszkańcy możemy sobie w jakichś zapisach zabezpieczyć sobie, ażeby w tym Muzeum pracowali markowianie?

Odpowiedź:

Dyrektor Muzeum Zamek w Łańcucie – wyraził zdanie, że byłby szczęśliwy, jeżeli konkurs na stanowisko pracy w tym Muzeum wygrałaby osoba z Markowej. Zależy to jednak od osób, które przystąpią do tego konkursu, czy będą należycie przygotowane i będą posiadały wymaganą wiedzę do objęcia w/w stanowiska.

Pani architekt z biura projektowego NIZIO Design International – wyjaśniła, że projekty ich biura starają się być takie, aby były one skarbnicą wiedzy, miejscem w których można pogłębić swoją wiedzę poprzez różne aspekty badawcze. Powiedziała także w jaki sposób będą chcieli uzyskać materiały na ekspozycje w tym Muzeum. Wyraziła nadzieję, że powstanie tutaj „mały punkt naukowy”, który przyciągnie profesorów i ludzi z zewnątrz.

Kazimierz Wyczarski – zwrócił się z prośbą o przekazanie części działki od strony wschodniej, przy alejce wiodącej do skansenu (10 – 15m) na drobną rozbudowę skansenu lub mały parking.

Kazimierz Jaworski – Senator RP – stwierdził, że jest dumny z mieszkańców Markowej z dwóch bardzo ważnych akcentów: sprawy ducha i sprawy rozwoju, że mieszkańcy

Markowej potrafią to ze sobą łączyć. Powiedział także, że przekaże w Senacie; że są takie miejscowości, która stają na wysokości zadania w realizowaniu swoich celów.

Andrzej Żelazny – pracownik Urzędu Gminy Markowa – wypowiedział się w sprawie dotyczącej części wspólnej Hali i Muzeum, a mianowicie parkingu, który jest konieczny dla obu inwestycji. Wyjaśnił, że Gmina posiada prawomocne pozwolenie na budowę Hali Widowiskowo – Sportowej. Wyjaśnił także, że Gmina na dzień dzisiejszy nie posiada środków na budowę tej inwestycji, w tym także parkingu jako części wspólnej. Zwrócił się z prośbą do państwa z Urzędu Marszałkowskiego, aby uwzględnić koszty Gminy jeżeli chodzi o budowę części wspólnej (parkingu) w wieloletnim programie inwestycyjnym ponieważ Gmina pozwolenie na budowę posiada, ale nie ma środków na jej realizację.

Marek Kochmański – Dyrektor Gimnazjum w Markowej – zaakcentował, że inwestycja ta będzie miała pierwszorzędne znaczenie dla markowskiej oświaty. Powiedział, że dostaniemy Muzeum, które będzie na poziomie europejskim jeśli nie światowym. Podkreślił, że do takich muzeów mają dostęp tylko dzieci z dużych miast tj. Warszawa czy Kraków. Wyraził także zadowolenie, iż dużym plusem będzie to, że powstaną „mini ośrodki badawcze” i dzieci będą mogły mieć kontakt z tymi ludźmi.

Tomasz Niemczak – mieszkaniec wsi Markowa – wyraził nadzieję, że Rada Gminy podejmie decyzję, że Muzeum zostanie wybudowane za kwotę, która jest w tej chwili. Zwrócił się z prośbą do Dyrektora Centrum Kultury, aby stworzyć jakąś reklamę mającą na celu przyciągnięcie wycieczek do Markowej, tak ażeby Markowa mogła czerpać z tego zyski.

Anna Kowalska – Wicemarszałek Województwa Podkarpackiego – zwróciła się prośbą do Rady Gminy i Wójta o podjęcie właściwych decyzji. Wyjaśniła, że samorząd Województwa Podkarpackiego oczekuje, aby ta decyzja była jak najszybciej podjęta. Powiedziała także, że nie wie skąd powstało nieporozumienie co do potrzeby budowy Muzeum. Jeżeli chodzi o część wspólną powiedziała, że trzeba będzie o tym myśleć, ale nie na tym etapie, bo na tym etapie nie ma zmiany w WPI i takich możliwości finansowych, aby zabezpieczyć więcej tych środków, aniżeli to jest. Wnioskuje, aby rozpocząć budowę Muzeum, a w następnych latach, będą się zastanawiać jak zrealizować część wspólną. Powiedziała również, że nie wybudują nam drogi gminnej, ale mogą znaleźć wspólnie z Wójtem programy, w których Pan Wójt może aplikować, ażeby takie środki otrzymać. Obiecała, że nie pozostawia nas samych, że będą dbać o to, ażeby wizerunek Podkarpacia był w Polsce i na świecie jak najlepszy.

Teresa Kubas – Hul – Przewodnicząca Sejmiku Województwa Podkarpackiego – wyraziła zadowolenie z tej dyskusji, z tego spotkania. Zdeklarowała, że jeżeli determinacja ze strony mieszkańców w sprawie budowy Muzeum nadal będzie, to ta placówka w Markowej powstanie, bo w budżecie są na to zarezerwowane środki. Przykro jej było, że co niektórzy budowę tego Muzeum próbują uwikłać w sprawy polityczne. Wyraziła także zdanie, że po tym spotkaniu mieszkańcy Markowej będą mieli większą wiedzę na temat budowy Muzeum, natomiast oni będą przekonani, że mieszkańcy Markowej chcą tej inwestycji.

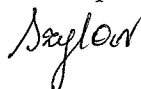
Bogdan Romaniuk – radny Sejmiku Województwa Podkarpackiego – nawiązał co do pytania Pani Anny Bar dotyczącego kadry Muzeum. Wyjaśnił i potwierdził to co mówił dyrektor Muzeum Zamek w Łańcucie, że to wszystko odbywa się w konkursach. Wynioskował, że po tym spotkaniu nie ma wątpliwości co do budowy tej inwestycji. Powiedział także, że członek Zarządu Pan Lucjan Kuźniar te wątpliwości rozsiewał i wchodził w kompetencje Pani Marszałek. Potwierdził także, że Marszałek Mirosław Karapyta jest za tą inwestycją i ją popiera.

Mateusz Szpytma – pracownik Oddziału IPN Kraków – podziękował wszystkim za udział w tej dyskusji. Przepraszył Panią Teresę Kubas – Hul za swoją prezentację jeżeli została ona źle odebrana ponieważ nie miał takich intencji. Poinformował również, że spotyka się z przychylnością budowy tego Muzeum w każdej partii politycznej.

Józef Bawol – radny Rady Powiatu Łańcuckiego – podziękował w imieniu rady Powiatu Łańcuckiego i wszystkich mieszkańców wsi Markowa za aprobatę projektu drogi Przeworsk – Albigowa. Zwrócił się także z prośbą o wsparcie finansowe na osuwiska wsi Husów.

Na zakończenie Wójt Gminy Markowa podziękował za udział w dyskusji. Powiedział, że w rzeczowej dyskusji rodzą się dobre projekty, a wątpliwości należy wyjaśnić.

Protokół sporządził:

Przewodniczący zebrania:

